

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Ν.Α. & ΑΛΛΟΙ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

(ΑΡ. ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ 36546/10)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

23 Οκτωβρίου 2014

Αυτή η υπόθεση είναι οριστική υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 44, παράγραφος 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί διορθώσεις μορφής (τύπου).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
RÉPUBLIQUE HELLÉNIQUE, MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, SERVICE DE
TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE

No F.092.22/6722

Στην υπόθεση Ν.Α. & ΑΛΛΟΙ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ,

*Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συνεδριάζοντας σε συμβούλιο αποτελούμενο από τους:*

Isabelle Berro-Lefèvre, Πρόεδρος,

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyeu,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Erik Mose,

Ksenija Turkovic, Δικαστές

Και από τον Soren Nielsen, γραμματέα του τμήματος,

*Αφού συσκέφθηκε σε συμβούλιο στις 30 Σεπτεμβρίου 2014, εκδίδει την
ακόλουθη απόφαση η οποία υιοθετήθηκε αυτή την ημερομηνία:*

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

*1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (Αρ. 36546/10) η οποία
στρέφεται κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από είκοσι έξι προσφεύγοντες-
δέκα επτά Έλληνες υπηκόους, ένα Ρουμάνο υπήκοο, πέντε Ιρακινούς
υπηκόους, ένα Τούρκο υπήκοο έναν Αλβανό υπήκοο και ένα Σύριο υπήκοο-
των οποίων τα ονόματα απεικονίζονται σε παράρτημα («οι προσφεύγοντες»)
οι οποίοι προσέφυγαν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στις 16 Ιουνίου 2010
δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης Προστασίας των Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών («Η Σύμβαση»).*

*2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπήθηκαν από τους Κ. ΤΣΙΤΣΕΛΙΚΗ και Α.
ΣΠΑΘΗ, Δικηγόροι του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης. Η Ελληνική
Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο της, την
Κα Φ. ΔΕΔΟΥΣΗ, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.
Ενημερωμένοι για το δικαίωμα τους να συμμετάσχουν στη διαδικασία (άρθρο
36, παράγραφος 1 της Σύμβασης και 44, παράγραφος 1 του κανονισμού, οι
Κυβερνήσεις της Ρουμανίας, Τουρκίας και Αλβανίας δεν απάντησαν.*

No F.092.22/6722

3. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται ιδιαίτερα για παράβαση του άρθρου 3 της Σύμβασης λόγω των προϋποθέσεων της κράτησης τους στις Φυλακές της Αλικαρνασσού, στην Ελλάδα.

4. Στις 114 Δεκεμβρίου 2011, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στη Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Ο προσφεύγων που απεικονίζεται σε παράρτημα με τον αριθμό 1 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσού (κελί 10), από την 8η Ιουλίου 2005 έως την 18^η Ιανουαρίου 2010. Την τελευταία αυτή ημερομηνία, μεταφέρθηκε, με αίτηση του, στις Φυλακές της Λάρισας. Την 1^η Φεβρουαρίου 2010, αποφυλακίστηκε.

6. Ο προσφεύγων που απεικονίζεται με τον αριθμό 2 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσού (κελί 38), από την 22α Φεβρουαρίου 2009 έως την 31^η Μαΐου 2012, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε στις Φυλακές της Τύρινθας.

7. Ο προσφεύγων που απεικονίζεται με τον αριθμό 3 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσού (κελί 38), από την 28η Ιανουαρίου 2009 έως την 21^η Μαΐου 2010, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε στις Φυλακές της Αγίας, στα Χανιά όπου έμεινε έως την 4^η Ιουλίου 2011.

8. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 4 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσού (κελί 37), από την 1^η Ιουλίου 2009 έως την 28^η Αυγούστου 2013, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε στις Φυλακές της Αγίας.

9. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 5 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσού (κελί 37), από την 1^η Ιουλίου 2009 έως την 18^η Ιανουαρίου 2010, ημερομηνία κατά την οποία αποφυλακίστηκε.

10. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 6 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσού (κελί 3), από την 24^η Μαΐου 2006 έως την 23^η Νοεμβρίου 2010, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε στις Φυλακές της Αγίας

11. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 7 κρατήθηκε σε ένα υπόστεγο το οποίο διαμορφώθηκε σε κελί, στις Φυλακές Αλικαρνασσού, από την 5^η Δεκεμβρίου 2005 έως την 14^η Ιουνίου 2012 ημερομηνία κατά την οποία αποφυλακίστηκε.

No F.092.22/6722

12. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 8 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 26), από την 3^η Οκτωβρίου 2007 έως την 31 Οκτωβρίου 2012. Την τελευταία αυτή ημερομηνία δεν επέστρεψε στις Φυλακές στο τέλος μίας άδειας εξόδου που του είχε δοθεί.

13. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 9 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 27), από την 31^η Οκτωβρίου 2007 έως την 17^η Φεβρουαρίου 2012, ημερομηνία κατά την οποία αποφυλακίσθηκε.

14. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 10 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 35), από την 3η Οκτωβρίου 2007 έως την 24^η Μαΐου 2010, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε στις Φυλακές Τρικάλων.

15. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 11 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 37), από την 10η Οκτωβρίου 2007 έως την 25^η Οκτωβρίου 2010, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε στις Φυλακές Μαλανδρινού.

16. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 12 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 36), από την 3^η Σεπτεμβρίου 2008 έως την 21^η Μαΐου 2010, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε στις Φυλακές Αγίας. Στις 27 Ιουλίου 2010, επέστρεψε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ όπου κρατήθηκε έως την 7^η Νοεμβρίου 2011, ημερομηνία κατά την οποία αποφυλακίσθηκε.

17. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 31 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 59), από την 16^η Ιουνίου 2009 έως την 4^η Απριλίου 2011, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε στις Φυλακές Λάρισας.

18. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 14 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 59), από την 4^η Μαΐου 2003 έως την 22^η Μαρτίου 2004 και από την 17^η Σεπτεμβρίου 2008 έως την 16^η Φεβρουαρίου 2010, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε στις Φυλακές Πατρών.

19. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 15 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 35), από την 4^η Μαΐου 2008 έως την 26^η Ιουλίου 2010, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε στις Φυλακές Κασσαβέτειας.

20. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 16 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 10), από την 8^η Οκτωβρίου 2008 έως την 28^η Μαρτίου 2011, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε στις Φυλακές Κασσάνδρας.

No F.092.22/6722

21. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 17 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 69), από την 29^η Μαρτίου 2007 έως την 13^η Ιανουαρίου 2010, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε στις Φυλακές της Λάρισας.
22. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 18 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 36), από την 17^η Σεπτεμβρίου 2008 έως την 19^η Μαΐου 2010, ημερομηνία κατά την οποία αποφυλακίσθηκε υπό όρους.
23. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 19 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 69), από την 4^η Μαΐου 2008 έως την 21^η Δεκεμβρίου 2010, ημερομηνία κατά την οποία αποφυλακίσθηκε υπό όρους.
24. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 20 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 98), από την 31^η Οκτωβρίου 2008 έως την 28^η Μαρτίου 2011, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε στις Φυλακές Μαλανδρινού.
25. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 21 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 39), από την 3^η Οκτωβρίου 2008 έως την 16^η Μαρτίου 2011, ημερομηνία κατά την οποία αποφυλακίσθηκε υπό όρους.
26. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 22 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 36), από την 9^η Οκτωβρίου 2009 έως την 17^η Ιουλίου 2012, ημερομηνία κατά την οποία αποφυλακίσθηκε υπό όρους.
27. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 23 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 38), από την 1^η Ιουλίου 2009 έως την 22^η Μαρτίου 2010, ημερομηνία κατά την οποία δεν επέστρεψε στις φυλακές στο τέλος μίας άδειας εξόδου.
28. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 24 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 83), από την 9^η Οκτωβρίου 2009 έως την 25^η Ιανουαρίου 2013, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε στις Φυλακές Αγίας.
29. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 25 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 98), από την 1^η Οκτωβρίου 2009 έως την 20^η Αυγούστου 2013, ημερομηνία κατά την οποία αποφυλακίσθηκε.
30. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 26 κρατήθηκε στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ (κελί 26), από την 9^η Απριλίου 2008 έως την 2^η Φεβρουαρίου 2010, ημερομηνία κατά την οποία αποφυλακίσθηκε.

B. Οι συνθήκες κράτησης των προσφευγόντων.**1. Η εκδοχή των προσφευγόντων**

31. Οι προσφεύγοντες αναφέρουν ότι κρατούνται ή κρατήθηκαν στις Φυλακές της Αλικαρνασσού. Διευκρινίζουν ότι εσώκλεισαν, στον φάκελο της υπόθεσης, βεβαιώσεις που επιβεβαιώνουν την κράτηση στους στην Αλικαρνασσό και αναφέρουν τους αριθμούς των κελιών στα οποία κρατούντο. Προσθέτουν ότι οι ισχυρισμοί τους σχετικά με τις προϋποθέσεις της κράτησης τους στις Φυλακές Αλικαρνασσού είναι συγκεκριμένοι και ότι αφορούν την προσωπική τους κατάσταση μέσα στη φυλακή αυτή. Δηλώνουν ότι αυτή έχει χωρητικότητα 105 κρατουμένων και ότι τον Οκτώβριο και τον Δεκέμβριο του 2011, φιλοξενούσε αντίστοιχα 287 και 400 άτομα. Παραπέμπουν σε δηλώσεις που έκανε ο εκπρόσωπος του σωφρονιστικού προσωπικού των Φυλακών της Αλικαρνασσού σύμφωνα με τις οποίες τον Ιανουάριο 2012, αυτές οι φυλακές είχαν υπερβεί την χωρητικότητα της στέγασης τους κατά 300%. Διαμαρτύρονται κυρίως για το πρόβλημα του υπερπληθυσμού. Ισχυρίζονται επί του θέματος αυτού ότι τα κελιά έχουν επιφάνεια 10 τετραγωνικά μέτρα η οποία μειώνεται στα 8 τετραγωνικά μέτρα όταν αφαιρούμε τον χώρο της τουαλέτας. Προσθέτουν ότι οι περισσότεροι ήταν στριμωγμένοι τρεις ή τέσσερις στο ίδιο κελί δέκα τέσσερις ώρες ημερησίως και ότι ο αριθμός των κρατουμένων αυξομειώνεται ανάλογα με τις αφίξεις και τις μεταφορές, πολυάριθμες, κατά τα λεγόμενα τους, λόγω της αύξησης της εγκληματικότητας.

32. Οι προσφεύγοντες διευκρινίζουν ακόμη ότι τα κρεβάτια ήταν στριμωγμένα το ένα δίπλα στο άλλο και ότι οι κρατούμενοι ήταν υποχρεωμένοι να πάρουν εκεί τα γεύματά τους. Άλλωστε, σύμφωνα με τους ίδιους, τα κελιά δεν θερμαινόταν αρκετά τον χειμώνα και πολλοί από τους κρατούμενους υπέφεραν από σοβαρές αρρώστιες που λόγω του συνωστισμού, κινδύνευαν να προσβάλλουν αυτούς οι οποίοι ήταν ακόμη σε καλή υγεία. Ο ανεπαρκής αερισμός των κελιών αποτελούσε έναν επιβαρυντικό παράγοντα αυτής της κατάστασης.

33. Στις 4 Ιουνίου 2010, οι προσφεύγοντες, εκτός από αυτόν ο οποίος αναφέρεται με τον αριθμό 26, καθώς και άλλοι κρατούμενοι προσέφυγαν στον **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ**
RÉPUBLIQUE HELLÉNIQUE, MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE

No F.092.22/6722

Συνήγορο του Πολίτη. Διαμαρτύρονταν για τις συνθήκες Κράτησης τους στις Φυλακές Αλικαρνασσού.

34. Στις 21 Νοεμβρίου 2010, οι προσφεύγοντες, εκτός από αυτόν ο οποίος αναφέρεται με τον αριθμό 26, προσέφυγαν στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών του Ηρακλείου με μήνυση ενάντια στις συνθήκες- ελεεινές σύμφωνα με αυτούς- κράτησης τους. Ισχυρίζονται ιδιαίτερα ότι στις Φυλακές Αλικαρνασσού δεν γινόταν κανένας διαχωρισμός μεταξύ των κρατουμένων που εκτίουν ποινές κάθειρξης και αυτών που εκτίουν ποινές φυλάκισης. Επιπλέον, υποστήριζαν ότι δεν γινόταν σεβαστό αυτό που διατυπώνεται στο άρθρο 21, παράγραφος 4 του Σωφρονιστικού Κώδικα ότι κάθε κρατούμενος έπρεπε να διαθέτει στο κελί ελάχιστο προσωπικό χώρο 6 τετραγωνικών μέτρων. Έκαναν επίσης αναφορά στον κίνδυνο μετάδοσης κολλητικών ασθενειών στις φυλακές που συνδέεται κυρίως με τον συνωστισμό.

2. Η εκδοχή της Κυβέρνησης

35. Η Κυβέρνηση παρουσιάζει τις Φυλακές Αλικαρνασσού ως ακολούθως. Πρόκειται για φυλακές τύπου Β, δηλαδή φυλακές όπου κρατούνται πρόσωπα που εκτίουν ποινές κάθειρξης. Διαθέτουν 105 κελιά σε τρεις ορόφους. Κάθε κελί έχει επιφάνεια 10 τετραγωνικά μέτρα. Τα κελιά αερίζονται επαρκώς και είναι ηλιόλουστα. Επιπλέον, κάθε συνοικία στις φυλακές διαθέτει μπάνια και κοινές τουαλέτες οι οποίες έχουν ανακαινισθεί. Τα κελιά είναι εξοπλισμένα με τουαλέτες χωριστές από το υπόλοιπο χώρο του δωματίου και με νιπτήρα. Το κτίριο κατασκευάστηκε το 1952 και συχνά πραγματοποιούνται εργασίες συντήρησης. Η γεωγραφική του κατάσταση- κοντά από τη θάλασσα- και το ευχάριστο κλίμα της περιοχής δεν ευνοούν, για τον υπερπληθυσμό των κρατουμένων, λοιμώδεις νόσους.

36. Στις φυλακές στεγάζονται επίσης ιατρείο και ένα οδοντιατρείο. Όλοι οι κρατούμενοι υποβάλλονται σε αιματολογικές εξετάσεις και οι αιμοληψίες γίνονται στο ιατρείο με απόφαση του γιατρού. Ένας χώρος εξ' ολοκλήρου εξοπλισμένος και ανακαινισμένος προβλέπεται για την προετοιμασία των γευμάτων. Η εστίαση των κρατουμένων αποτελείται από πρωινό,

μεσημεριανό γεύμα και δείπνο. Η προετοιμασία των γευμάτων γίνεται από
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
RÉPUBLIQUE HELLÉNIQUE, MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, SERVICE DE
TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE

No F.092.22/6722

τους κρατούμενους υπό την επίβλεψη του προσωπικού που έχει αναλάβει την φροντίδα της ποιότητας των γευμάτων. Τα τρόφιμα που χρησιμοποιούνται για την προετοιμασία των γευμάτων επιλέγονται επιμελώς και κατανέμονται λαμβάνοντας υπόψη την διατροφική τους αξία και σύμφωνα με τις αρχές της μεσογειακής διατροφής.

37. Επιπλέον, η βιβλιοθήκη των φυλακών περιλαμβάνει περισσότερα από πέντε χιλιάδες βιβλία και όλοι οι κρατούμενοι έχουν ελεύθερη πρόσβαση. Οι σωφρονιστικές αρχές οργανώνουν πολιτιστικά γεγονότα στις φυλακές σε συνεργασία με την υπηρεσία της μόνιμης εκπαίδευσης. Πολλές θέσεις εργασίας προβλέπονται για τους κρατούμενους και οι προσφεύγοντες εργαζόταν κατά την διάρκεια της κράτησης τους. Προϊόντα υγιεινής και ρούχα δίνονται στους κρατούμενους από την κοινωνική λειτουργό των φυλακών.

38. Τέλος, οι πόρτες των κελιών ανοίγουν στις 7.30 και στις 8.30. Οι κρατούμενοι βγαίνουν για να κάνουν την σωματική τους άσκηση στις αυλές των φυλακών ή να συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης. Η κύρια αυλή των φυλακών κλείνει στις 11.45 και είναι εκ νέου προσβάσιμη στις 15.00. Κλείνει τη νύχτα μισή ώρα πριν την δύση του ηλίου.

II. ΤΟ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

39. Τα κατάλληλα άρθρα του Συντάγματος στη προκειμένη περίπτωση έχουν ως ακολούθως:

Άρθρο 2, παράγραφος 1

«Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας».

Άρθρο 7, παράγραφος 2

«Τα βασανιστήρια, οποιαδήποτε σωματική κάκωση, βλάβη υγείας ή άσκηση ψυχολογικής βίας και οποιαδήποτε άλλη προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας απαγορεύονται και τιμωρούνται όπως ο νόμος ορίζει».

40. Το άρθρο 105 του συνοδευτικού νόμου του Αστικού Κώδικα έχει ως ακολούθως:

No F.092.22/6722

«Για παραλείψεις ή παράνομες πράξεις των οργάνων του Δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση εκτός εάν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση της διάταξης, που υπάρχει για χάρη του δημοσίου συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται και εις ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών».

41. Το άρθρο 57 του Αστικού Κώδικα ορίζει:

«Όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητα του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή του και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αν η προσβολή αναφέρεται στην προσωπικότητα προσώπου που έχει πεθάνει, το δικαίωμα αυτό έχουν ο σύζυγος, οι κατιόντες, οι ανιόντες, οι αδελφοί και οι κληρονόμοι του από διαθήκη.

Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείονται».

42. Οι κατάλληλες διατάξεις του Σωφρονιστικού Κώδικα στην προκειμένη περίπτωση (νόμος 2776/1999) έχουν ως ακολούθως:

Άρθρο 6

« 1. Στην περίπτωση παράνομης ενέργειας σε βάρος τους ή παράνομης εντολής οι κρατούμενοι έχουν το δικαίωμα να αναφέρονται γραπτώς και μέσα σε εύλογο χρόνο στο Συμβούλιο Φυλακής, εφόσον, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντα Κώδικα δεν τους παρέχεται άλλο ένδικο βοήθημα. Μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης με την οποία απορρίπτεται το αίτημά τους ή μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της αναφοράς, αν δεν εκδόθηκε απόφαση, οι κρατούμενοι έχουν δικαίωμα προσφυγής στο Δικαστήριο Εκτέλεσης των Ποινών. Το Δικαστήριο αυτό, εφόσον δεχθεί κατ' ουσίαν την προσφυγή, αίρει τα αποτελέσματα που απορρέουν από την παράνομη ενέργεια ή εντολή (...).

Άρθρο 21 (χώρος κράτησης)

« 1. Κάθε κατάσταση κράτησης ή τμήμα (...) να διαθέτει πτέρυγες, χωρίς δυνατότητα επικοινωνίας ανάμεσα στους κρατούμενους σε αυτές. Οι

πτέρυγες περιλαμβάνουν κελιά και κατ' εξαίρεση θαλάμους δυναμικότητας κατά προτίμηση μέχρι έξι ατόμων.

(...)

4. Οι θάλαμοι πρέπει να διαθέτουν εμβαδόν τουλάχιστον 6 τετραγωνικών μέτρων για κάθε κρατούμενο και να είναι εξοπλισμένοι με αντίστοιχα κρεβάτια, ντουλάπες, καθώς και ανάλογης επιφάνειας τραπέζι ή τραπέζια με ισάριθμα καθίσματα.

5. Τα ατομικά κελιά και οι θάλαμοι έχουν δικές τους εγκαταστάσεις θέρμανσης και υγιεινής (νιπτήρα, αποχωρητήριο). Κάθε εγκατάσταση υγιεινής των θαλάμων δεν πρέπει να εξυπηρετεί περισσότερους από τρεις κρατουμένους. Η ύπαρξη λουτρού στα κελιά και τους θαλάμους δεν είναι αναγκαία, αν υπάρχει ικανός αριθμός ιδιαίτερων κοινών εγκαταστάσεων λουτρών, με θερμό και κρύο νερό, για την ατομική υγιεινή και καθαριότητα κάθε κρατουμένου.

(...)

Άρθρο 25 (Υγιεινή και ιδιοκτησία)

« 1. Η διεύθυνση εξασφαλίζει τους όρους υγιεινής και καθαριότητας στο κατάστημα, διατηρείται σε καλή λειτουργία όλες τις εγκαταστάσεις και παρέχει τα μέσα για την ατομική υγιεινή και καθαριότητα των κρατουμένων.

(...)

Άρθρο 32 (διατροφή)

« 1. Η κατάλληλη διατροφή των κρατουμένων είναι υποχρέωση του Κράτους
(...)

B. Η κατάλληλη νομολογία

43. Με δύο αποφάσεις 2893/2008 και 1215/2010, το Συμβούλιο της Επικρατείας δέχθηκε ότι ένας κρατούμενος λόγω χρέους προς τρίτο και τοποθετημένος, κατά παράβαση του άρθρου 1050, παράγραφος 2 του Κώδικα

Ποινικής Δικονομίας, στο ίδιο κελί με πρόσωπα που καταδικάστηκαν για
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
RÉPUBLIQUE HELLÉNIQUE, MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, SERVICE DE
TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE

No F.092.22/6722

ποινικές παραβάσεις, είχε υποστεί ηθική βλάβη και είχε, για τον λόγο αυτό, δικαίωμα σε αποζημίωση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 105 του συνοδευτικού νόμου του Αστικού Κώδικα και του άρθρου 57 του Αστικού Κώδικα. Ανέφερε ότι η δήλωση ακυρότητας της κράτησης του ενδιαφερόμενου και η αποφυλάκιση του δεν αποτελούσαν αιτία εξαφάνισης της ηθικής βλάβης που υπέστη κατά την διάρκεια της κράτησης του. Επιπλέον διευκρίνισε ότι η έλλειψη χώρων κράτησης κατάλληλων για την κράτηση καταδικασθέντων για χρέος απέναντι τρίτων δεν μπορούσε να δικαιολογήσει μερική ή ολική απαλλαγή της ευθύνης του Κράτους. Έκρινε επίσης ότι προκειμένου να καθορισθεί το ποσό της αποζημίωσης στον ενδιαφερόμενο, έπρεπε να ληφθούν υπόψη οι συνθήκες κράτησης του τελευταίου. Πρόσθεσε ωστόσο ότι η αξιολόγηση των εν λόγω συνθηκών δεν μπορούσε να αποκλείσει κάθε ηθική βλάβη δεδομένου ότι αυτή γεννήθηκε μόνο από την παρανομία της στέρησης ελευθερίας του ενδιαφερόμενου και αυτό ανεξάρτητα από την εν λόγω αξιολόγηση. Στις δύο ανωτέρω ειρημμένες αποφάσεις, το ανώτατο δικαστήριο θεώρησε έτσι ότι οι ενδιαφερόμενοι, λόγω της κράτησης τους με καταδικασθέντες για ποινικές παραβάσεις, είχαν εκτεθεί σε ύβρεις, προσβολές της σωματικής τους ακεραιότητας και άλλες βιαιότητες, αυτές οι διάφορες ενέργειες στοχεύουν κυρίως, σε τέτοιους χώρους κράτησης, τα πρόσωπα τα οποία θεωρούνται ότι δεν έχουν διαπράξει ποινική παράβαση.

44. Με την απόφαση 1396/2008, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών χορήγησε ποσά μεταξύ 40.000,00 και 50.000,00 Ευρώ στους συγγενείς κρατούμενου ο οποίος απεβίωσε στη φυλακή κατόπιν κατάποσης κυανίου, ουσία η οποία είχε τοποθετηθεί στο γεύμα του. Στήριξε την απόφαση του στο άρθρο 105 του συνοδευτικού νόμου του Αστικού Κώδικα, στο άρθρο 65 (σχετικά με τα μέτρα τάξης και ασφάλειας) του Σωφρονιστικού Κώδικα καθώς και στο νόμο 58819/2003 που φέρει κανονισμό της λειτουργίας των σωφρονιστικών ιδρυμάτων.

45. Όσο αφορά τα Διοικητικά Δικαστήρια, αυτό του Ναυπλίου στην απόφαση του 7/2009 και αυτό των Αθηνών στην απόφαση του 1881/2011, χορήγησαν επίσης ποσά μεταξύ 30.000,00 και 180.000,00 Ευρώ σε συγγενείς κρατουμένων οι οποίοι απεβίωσαν κατόπιν χρησιμοποίησης ναρκωτικών τα

No F.092.22/6722

οποία εισήχθησαν παράνομα στη φυλακή. Αυτά τα δικαστήρια στήριξαν τις αποφάσεις τους στο ανωτέρω ειρημένο άρθρο 105, στο άρθρο 102 (σχετικά με τις υποχρεώσεις των διευθυντών των σωφρονιστικών ιδρυμάτων σε θέματα ασφάλειας των κρατουμένων) του νόμου 1851/1989 (Κώδικας των Θεμελιωδών Νόμων σχετικά με την μεταχείριση των κρατουμένων) και στο άρθρο 2 της Σύμβασης.

Γ. Οι εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη και το γραπτό ερώτημα τεσσάρων βουλευτών για τις Φυλακές Αλικαρνασσού

1. Οι εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη

46. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισκέφθηκε τις Φυλακές Αλικαρνασσού το 2010 και το 2011. Η πρώτη επίσκεψη έλαβε χώρα στις 30 Ιουνίου 2010 αφού είχαν προσφύγει είκοσι οκτώ κρατούμενοι αυτών των φυλακών. Στην έκθεση του, ο Συνήγορος επεσήμανε μεταξύ άλλων, ότι την ημέρα της επίσκεψης, 264 πρόσωπα κρατούντο στις φυλακές αυτές χωρητικότητας καταλύματος 105 προσώπων. Σημείωνε επίσης ότι ο υπερπληθυσμός ήταν το μέγιστο πρόβλημα των Φυλακών Αλικαρνασσού. Επιβεβαίωνε ότι οι κρατούμενοι ήταν «στοιβαγμένοι» στα κελιά λόγω της έλλειψης χώρου και ότι η ατμόσφαιρα ήταν αποπνικτική διότι δεν υπήρχε σχεδόν καθόλου χώρος μεταξύ των κλινών.

47. Σύμφωνα με την έκθεση, ένας κάποιος αριθμός κρατουμένων παραπονέθηκαν για την ανεπαρκή ποιότητα και την ανεπαρκή ποσότητα των γευμάτων καθώς και για την απουσία τραπεζαρίας που εξανάγκαζε τους κρατούμενους να πάρουν τα γεύματά τους καθιστοί στο κρεβάτι τους.

48. Πάντα σύμφωνα με την έκθεση, το συσσίτιο μεταξύ του συνολικού αριθμού των κρατουμένων και του αριθμού των κρατουμένων που διορίστηκαν σε μία θέση εργασίας ήταν σχετικά ικανοποιητικό. Αντιθέτως, η γενική κατάσταση των χώρων δεν ήταν κυρίως λόγω της παλαιότητας της υποδομής: Φθαρμένες πόρτες, δυσώδεις οσμές, σκουριασμένα κρεβάτια χωρίς στρώμα, σπασμένα τζάμια. Τέλος, λόγω της απουσίας αθλητικών υποδοχών, οι κρατούμενοι δεν είχαν καμία δυνατότητα να κάνουν σωματικές ασκήσεις.

No F.092.22/6722

49. Στις 6 Οκτωβρίου 2011, ο εκπρόσωπος πραγματοποίησε μία δεύτερη επίσκεψη στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Επιβεβαίωσε στην έκθεση του αύξηση του σωφρονιστικού πληθυσμού από 264 σε 287 κρατούμενους σε σχέση με το 2010 και την απουσία κάθε βελτίωσης σχετικά με τις υποδομές των φυλακών. Άλλωστε, είκαζε βελτίωση της ποιότητας της διατροφής λόγω του ότι δεν είχε λάβε νέες μηνύσεις επί του θέματος αυτού και επιβεβαίωσε την απουσία μέτρων που στοχεύουν στην διαμόρφωση της αυλής των φυλακών

2. Το γραπτό ερώτημα των βουλευτών

50. Στις 13 Δεκεμβρίου 2011, τέσσερις βουλευτές του Εθνικού Κοινοβουλίου έθεσαν γραπτό ερώτημα στους υπουργούς Δικαιοσύνης, Εσωτερικών και Υγείας. Αναφερόταν στις συνθήκες κράτησης στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Ανέφεραν ότι σύμφωνα με τα άρθρα που κυκλοφόρησαν στον τύπο, 400 άτομα κρατούνταν στις Φυλακές Αλικαρνασσού σε απάνθρωπες συνθήκες. Επιβεβαίωσαν ότι κάθε κελί της φυλακής φιλοξενούσε τέσσερα άτομα και ότι το προσωπικό είχε αρχίσει ενέργειες προκειμένου οι αρμόδιες αρχές να σκύψουν στο πρόβλημα του υπερπληθυσμού μέσα στις φυλακές αυτές. Η απάντηση των αρμόδιων υπουργών δεν απεικονίζεται στον φάκελο.

ΝΟΜΙΚΑ

Ι. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

51. Οι προσφεύγοντες διαμαρτύρονται για τις συνθήκες κράτησης τους στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Καταγγέλλουν παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης που έχει ως ακολούθως:

« Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί σε βάσανα ούτε εις ποινάς η μεταχείρισιν απανθρώπων ή εξευτελιστικάς».

Α. Επί του παραδεκτού

1. Επί του καταχρηστικού χαρακτήρα της προσφυγής

52. Η Κυβέρνηση καλεί κατ' αρχάς το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή ως καταχρηστική με την έννοια του άρθρου 35, παράγραφος 3 της

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
 RÉPUBLIQUE HELLÉNIQUE, MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, SERVICE DE TRADUCTION
 HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE

No F.092.22/6722

Σύμβασης. Σημειώνει ιδιαίτερα ότι οι εξουσίες που χορηγήθηκαν από τους προσφεύγοντες στους εκπροσώπους τους χρονολογούνται από τις 13 Ιανουαρίου και 15 Μαΐου 2010 και ότι η πόλη της Αλικαρνασσού φαίνεται ως ο τόπος υπογραφής των εξουσιών. Όμως, σύμφωνα με την Κυβέρνηση, τις ημερομηνίες αυτές, κάποιοι από τους προσφεύγοντες είχαν ήδη μεταφερθεί σε άλλα σωφρονιστικά ιδρύματα, είχαν αποφυλακισθεί ή δεν είχαν επιστρέψει στη φυλακή στο τέλος μίας άδειας εξόδου. Επιπροσθέτως, η Κυβέρνηση αναφέρει ότι κάποιοι από τους προσφεύγοντες εμφανίζονται ως υπογράφοντες την αναφορά η οποία εστάλη στις 21 Νοεμβρίου 2010 στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Ηρακλείου ενώ μάλιστα δεν είχαν κρατηθεί στις Φυλακές Αλικαρνασσού την ημερομηνία αυτή.

53. Επομένως, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι λόγω αυτών που της φαίνονται ανακρίβειες, καμία αξιοπιστία δεν μπορεί να δοθεί ούτε στους ισχυρισμούς των προσφευγόντων όσο αφορά τις συνθήκες κράτησης μέσα στις Φυλακές Αλικαρνασσού ούτε στα έγγραφα που επισυνάπτονται στην παρούσα προσφυγή. Κατά την γνώμη της, η γνησιότητα της προσφυγής θα έπρεπε να αμφισβητηθεί ακόμη και η βούληση των προσφευγόντων να εκπροσωπηθούν νόμιμα από τα πρόσωπα των οποίων τα ονόματα φαίνονται στα πληρεξούσια εκπροσώπησης.

54. Οι προσφεύγοντες ανταπαντούν ότι ο όρος "Αλικαρνασσός" που εγγράφεται στα πληρεξούσια που χορήγησαν στους δικηγόρους τους και υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο υποδεικνύουν όχι μόνο τις φυλακές αλλά επίσης, στην πιο ευρεία του έννοια, την περιοχή που περιβάλλει την πόλη του Ηρακλείου. Έτσι, σύμφωνα με τους ίδιους, ο προσφεύγων που απεικονίζεται σε παράρτημα στον αριθμό 1, ο οποίος θα αποφυλακίζετο την 1η Φεβρουαρίου 2010, πήγε στην περιοχή της Αλικαρνασσού στις 15 Μαρτίου 2010 προκειμένου να υπογράψει το πληρεξούσιο εκπροσώπησης. Για άλλους προσφεύγοντες οι οποίοι πραγματικά μεταφέρθηκαν προσωρινά σε άλλη φυλακή την ημερομηνία υπογραφής των πληρεξουσίων, ο όρος Αλικαρνασσός προσδιόριζε τον τόπο όπου είχαν εκτίσει το κύριο μέρος της ποινής τους. Σε κάθε περίπτωση, οι προσφεύγοντες προσθέτουν ότι υπέγραψαν όλοι τα

No F.092.22/6722

δεν μπορεί να αμφισβητήσει την εγκυρότητα των πληρεξουσίων εκπροσώπησης. Τέλος σχετικά με την ανάθεση εντολής του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Ηρακλείου, ισχυρίζονται ότι η Κυβέρνηση δεν αμφισβήτησε ότι κρατούντο όλοι στις Φυλακές Αλικαρνασσοῦ κατά την διάρκεια διαφορετικών περιόδων. Ως εκ τούτου, θα είχαν υπογράψει όλοι την εν λόγω αίτηση για να δώσουν περισσότερη βαρύτητα στους ισχυρισμούς τους.

55. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι μία προσφυγή μπορεί να απορριφθεί λόγω του καταχρηστικού της χαρακτήρα με την έννοια του άρθρου 35, παράγραφος 3 της Σύμβασης, εάν στηρίζεται εν γνώσει σε ψευδή γεγονότα (*Varbanov κ. Βουλγαρίας*, αρ. 31365/96, παράγραφος 36, ΕΔΔΑ 2000-Χ, *Rehak κ. Τσεχίας* (Δεκέμβριος), αρ. 67208/01. 18 Μαΐου 2004, *Ρορον κ. Μολδαβίας* (αρ. 1), αρ. 74153/01, παράγραφος 48, 18 Ιανουαρίου 2005, και *Keretchachvili κ. Γεωργίας* (Δεκέμβριος), αρ. 5667/02, ΕΔΔΑ 2006-Υ). Μία ελλιπής και κατά συνέπεια αποπλανητική ενημέρωση μπορεί επίσης να χαρακτηριστεί ως κατάχρηση του δικαιώματος προσωπικής προσφυγής, ιδιαίτερα όταν αφορά την καρδιά της υπόθεσης και ο προσφεύγων δεν εξηγεί επαρκώς την παράλειψη του να αποκαλύψει τις σωστές πληροφορίες (*Roznanski και άλλοι κ. Γερμανίας* (Δεκέμβριος), αρ. 25101/05, 3 Ιουλίου 2007).

56. Στη προκειμένη περίπτωση, όσο αφορά τα πληρεξούσια εκπροσώπησης, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι βεβαίως όπως προκύπτει από τον φάκελο, κάποιοι προσφεύγοντες δεν κρατούντο πλέον στην Αλικαρνασό την ημερομηνία υπογραφής των αντίστοιχων πληρεξουσίων. Το γεγονός παραμένει ότι η γνησιότητα των υπογραφών των προσφυγών σχετικά με τα πληρεξούσια δεν αμφισβητήθηκε από την Κυβέρνηση. Συνεπώς, παρά την ανακρίβεια σχετικά με τον τόπο όπου κάποιοι από τους προσφεύγοντες είχαν υπογράψει τα πληρεξούσια εκπροσώπησης, το Δικαστήριο δεν βλέπει κανένα λόγο να αμφισβητήσει ότι η προσφυγή που της υποβλήθηκε προκύπτει από μία αληθινή και έγκυρη άσκηση του δικαιώματος προσωπικής προσφυγής των προσφευγόντων, αναγνωρισμένο από το άρθρο 34 της Σύμβασης.

57. Σχετικά με την λίστα των προσώπων τα οποία προσέφυγαν στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Ηρακλείου, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι κατ'αρχάς η εν λόγω ενημέρωση είναι ελλιπής και ότι οι προσφεύγοντες

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
RÉPUBLIQUE HELLÉNIQUE, MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE

No F.092.22/6722

έπρεπε να επιδείξουν μεγαλύτερη επιμέλεια σχετικά με την ακρίβεια του περιεχομένου των εγγράφων που προσκόμισαν ενώπιον της. Συγχρόνως, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι δεν αμφισβητήθηκε ότι όλα τα πρόσωπα που εμφανίζονται ότι προσέφυγαν στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Ηρακλείου είχαν εκτίσει, σε διαφορετικές περιόδους, μέρος ή ολόκληρη την ποινή τους στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Εκτιμά ότι δεν πρόκειται λοιπόν, στην προκειμένη περίπτωση, για αποπλανητική ενημέρωση με την έννοια ότι οι προσφεύγοντες είχαν δώσει, εν γνώσει, ανακριβή στοιχεία στο Δικαστήριο. Αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο ότι η εν λόγω ενημέρωση δεν αφορά την καρδιά της προσφυγής αλλά μία δευτερεύουσα όψη, δηλαδή ένα διάβημα που επεχείρησαν οι προσφεύγοντες για να καταγγείλουν τις συνθήκες της κράτησής τους.

58. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να απορριφθεί η ένσταση της Κυβέρνησης που προέρχεται από τον καταχρηστικό χαρακτήρα της προσφυγής με την έννοια του άρθρου 35, παράγραφος 3 της Κυβέρνησης.

2. Επί της εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων

59. Εν πρώτοις, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι οι προσφεύγοντες δεν είχαν προσφύγει στο συμβούλιο των φυλακών όπως προέβλεπε το άρθρο 6 του Νόμου 2776/1999. Κατά δεύτερον, αναφέρει ότι οι προσφεύγοντες μπορούν να έχουν χρηματική αποζημίωση προσφεύγοντας στα εθνικά δικαστήρια με αγωγή που στηρίζεται στο άρθρο 105 του συνοδευτικού νόμου του Αστικού Κώδικα, συνδυασμένο με το άρθρο 57 του Αστικού Κώδικα.

60. Οι προσφεύγοντες ανταπαντούν ότι κάποιες ιδιαίτερες περιστάσεις τους απήλλασσαν από την υποχρέωση να εξαντλήσουν τα εσωτερικά ένδικα μέσα που τους προσφερόταν. Δίνουν ως παράδειγμα μία διοικητική πρακτική που αφορά την επανάληψη πράξεων απαγορευμένων από την Σύμβαση και που ανέχεται επίσημα το Κράτος, η οποία καθιστούσε κάθε διαδικασία μάταιη και αναποτελεσματική αναφέροντας ότι αυτό είναι η περίπτωση γι' αυτούς.

Επιπλέον, υποστηρίζουν ότι η αγωγή που προβλέπεται στο άρθρο 105 του συνοδευτικού νόμου του Αστικού Κώδικα προϋποθέτει παράνομη πράξη της **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ**
RÉPUBLIQUE HELLÉNIQUE, MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE

No F.092.22/6722

διοίκησης και ότι το άρθρο 57 του Αστικού Κώδικα που επικαλείται η Κυβέρνηση, δεν μπορεί να ισχύει για τις συνθήκες κράτησης διότι δεν θα είχε αποτέλεσμα σε διοικητικά θέματα. Επιπλέον, μία αγωγή αποζημίωσης δεν θα μπορούσε να εξετασθεί μέσα σε λογική προθεσμία όπως το απαιτούσε το άρθρο 6 της Σύμβασης.

61. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η σκοπός του άρθρου 35, παράγραφος 1, που διατυπώνει τον κανόνα της εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων, είναι να δώσει στα Συμβαλλόμενα Κράτη την ευκαιρία της πρόβλεψης ή της αποκατάστασης των ισχυριζόμενων παραβιάσεων εναντίον τους πριν να προσφύγουν σε αυτό (*Scordino κ. Ιταλίας (Αρ. 1) (GC), Αρ. 36813/97, παράγραφος 141, ΕΔΔΑ 2006-V*). Υπενθυμίζει επίσης ωστόσο ότι το άρθρο 35, παράγραφος 1 της Σύμβασης ορίζει μόνο την εξάντληση των ένδικων μέσων που είναι συγχρόνως σχετικά με τις επικαλούμενες παραβιάσεις, διαθέσιμα και κατάλληλα. Επιβεβαιώνει ότι αυτά τα ένδικα μέσα πρέπει να υπάρχουν σε ικανοποιητικό βαθμό βεβαιότητας όχι μόνο στη θεωρία αλλά και στην πράξη και ότι εναπόκειται στο εναγόμενο Κράτος να αποδείξει ότι αυτές οι απαιτήσεις πληρούνται (*Sejdonic κ. Ιταλίας (GC), Αρ. 56581/00, παράγραφος 45, ΕΔΔΑ 2006-II*).

α) Η ανάθεση εντολής του συμβουλίου των φυλακών

62. Σχετικά με την ανάθεση εντολής του συμβουλίου των φυλακών, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι όσο αφορά τις συνθήκες κράτησης, στις αποφάσεις *Vaden κ. Ελλάδας (Αρ. 35115/03, παράγραφοι 30-33, 29 Μαρτίου 2007)* και *ΤΣΙΒΗΣ κ. Ελλάδας (Αρ. 11553/05, παράγραφοι 18-20, 6 Δεκεμβρίου 2007)*, συμπέρανε ότι οι προσφεύγοντες δεν είχαν εξαντλήσει τα ένδικα εσωτερικά μέσα ελλείψει χρησιμοποίησης των ένδικων μέσων που προβλέπονται στο άρθρο 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ανάθεση εντολής του εισαγγελέα επιφορτισμένου με την εκτέλεση των ποινών και την εφαρμογή των μέτρων ασφάλειας) και στο άρθρο 6 του Νόμου 2776/1999 (ανάθεση εντολής του εισαγγελέα- επόπτη των φυλακών και ανάθεση εντολής του πειθαρχικού συμβουλίου των φυλακών). Υπενθυμίζει ωστόσο ότι στις

No F.092.22/6722

περιστάσεις που τους πρόσβαλλαν προσωπικά ως άτομα και στις οποίες εκτιμούσαν ότι οι σωφρονιστικές αρχές μπορούσαν να βάλουν ένα τέλος παίρνοντας τα κατάλληλα μέτρα. Πράγματι, στην πρώτη υπόθεση ο προσφεύγων διαμαρτύρετο κυρίως ότι ως μη καπνιστής ήταν εκτεθειμένος στο παθητικό κάπνισμα στο κελί στο οποίο ζούσε. Στη δεύτερη υπόθεση, ο προσφεύγων διαμαρτύρετο ότι ήταν υποχρεωμένος να μοιράζεται τον χώρο των φυλακών με αρρώστους ή με πρόσωπα που είχαν καταδικασθεί για απεχθή εγκλήματα.

63. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι προσφεύγοντες δεν διαμαρτύρονται μόνο για την προσωπική τους κατάσταση αλλά αναφέρουν ότι έχουν προσβληθεί προσωπικά από τις συνθήκες που επικρατούν στο σύνολο των κρατουμένων μέσα στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Υπενθυμίζει την προηγούμενη νομολογία του σύμφωνα με την οποία, σε τέτοιου είδους περιπτώσεις, οι προσφυγές που αναφέρει η Κυβέρνηση δεν επαρκούσαν από μόνες τους να επανορθώσουν την καταγγελλείσα κατάσταση (Νησιώτης κ. Ελλάδα, Αρ. 34704/08, παράγραφος 29, 10 Φεβρουαρίου 2011, Σαμαράς και άλλοι κ. Ελλάδα, Αρ. 11463/09, παράγραφος 48, 28 Φεβρουαρίου 2012, Λίκα κ. Ελλάδα, Αρ. 74279/10, παράγραφος 38, 17 Ιουλίου 2012). Αυτή η διαπίστωση εφαρμόζεται *mutatis mutandis* (αναλόγως) στην παρούσα υπόθεση, που αφορά τις προϋποθέσεις κράτησης στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Το Δικαστήριο συμπεραίνει λοιπόν ότι υπό τις περιστάσεις αυτές, η προσφυγή που προβλέπεται στο άρθρο 6 του νόμου 2776/1999 δεν θα είχε καμία χρησιμότητα.

β) Η αγωγή που στηρίζεται στο άρθρο 105 του συνοδευτικού νόμου του Αστικού Κώδικα

64. Σχετικά με την προσφυγή των διοικητικών δικαστηρίων με αγωγή η οποία στηρίζεται στο άρθρο 105 του συνοδευτικού νόμου του Αστικού Κώδικα, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι εξέτασε στην απόφαση του *Ananyev et autres* κ. Ρωσίας (Αρ. 42525/07 και 60800/08, παράγραφος 98, 10 Ιανουαρίου 2012) ότι προκειμένου ένα σύστημα προστασίας των δικαιωμάτων των κρατουμένων που διασφαλίζονται από το άρθρο 3 της Σύμβασης να είναι

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
RÉPUBLIQUE HELLÉNIQUE, MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, SERVICE DE TRADUCTION

HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE

No F.092.22/6722

αποτελεσματικό, οι προληπτικές και οι αντισταθμιστικές προσφυγές πρέπει να συνυπάρχουν συμπληρωματικά. Η ιδιαίτερη σπουδαιότητα αυτής της διάταξης επιβάλλει ώστε τα Κράτη να εξασφαλίζουν πέρα από μία απλή αποζημιωτική προσφυγή, έναν αποτελεσματικό μηχανισμό που να επιτρέπει να τεθεί αμέσως ένα τέλος σε κάθε μεταχείριση αντίθετη με το άρθρο 3 της Σύμβασης. Ελλείψει ενός τέτοιου μηχανισμού, η προοπτική πιθανής αποζημίωσης θα δικαιολογούσε οδύνες μη συμβατές με αυτό το άρθρο και να εξασθενήσει σοβαρά την υποχρέωση των Κρατών να θέσουν σε συμφωνία τις νόρμες τους με τις απαιτήσεις της Σύμβασης (στο ίδιο).

65. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σχετικά με την εξάντληση των εσωτερικών ένδικων μέσων, η κατάσταση μπορεί να είναι διαφορετική μεταξύ ενός προσώπου που εκρατείτο υπό συνθήκες αντίθετες, σύμφωνα με το ίδιο, με το άρθρο 3 της Σύμβασης και το οποίο προσέφυγε στο Δικαστήριο μετά την αποφυλάκιση του και ενός προσώπου το οποίο προσέφυγε ενώ συνέχιζε να κρατείται υπό τις συνθήκες που καταγγέλλει (Χατζηβασιλειάδης κ. Ελλάδα (Δεκέμβριος), Αρ. 51618/12, 19 Δεκεμβρίου 2012).

66. Στη προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο επιβεβαιώνει ότι την ημερομηνία άσκησης της παρούσας προσφυγής, δηλαδή στις 16 Ιουνίου 2010, κάποιιοι από τους προσφεύγοντες είχαν είτε αποφυλακισθεί είτε μεταφερθεί σε άλλο σωφρονιστικό ίδρυμα και άλλοι συνέχιζαν να κρατούνται στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Πρέπει λοιπόν, εν πρώτοις, να καθορίσουμε την ημερομηνία που το Δικαστήριο θα κρατήσει για την αξιολόγηση της υποχρέωσης των προσφευγόντων να εξαντλήσουν τα εσωτερικά ένδικα μέσα. Επί του θέματος αυτό, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ευθύς την σταθερή της νομολογία σύμφωνα με την οποία η εν λόγω υποχρέωση εκτιμάται κανονικά την ημερομηνία άσκησης της προσφυγής ενώπιον του (Baumann κ. Γαλλίας Αρ. 33592/96, παράγραφος 47, ΕΔΔΑ 2001-V). Αυτός ο κανόνας έχει ωστόσο εξαιρέσεις (Icyer κ. Τουρκίας (Δεκέμβριος), Αρ. 18888/02, παράγραφοι 77 και επόμενοι, ΕΔΔΑ 2006-I). Το Δικαστήριο παρέκκλινε από τον κανόνα αυτό, μεταξύ άλλων, σε θέματα σωφρονιστικού υπερπληθυσμού (Latak κ. Πολωνίας (Δεκέμβριος), Αρ. 52070/08, 12 Οκτωβρίου 2010). Παρατηρεί ωστόσο ότι η παρούσα υπόθεση διαφέρει καθαρά από την ανωτέρω ειρημένη υπόθεση

No F.092.22/6722

Latak. Η τελευταία αφορούσε εσωτερικό ένδικο μέσο το οποίο είχε θεσπισθεί κατόπιν μίας πιλοτικής απόφασης του Δικαστηρίου που αποφαίνεται για συστημικό πρόβλημα σωφρονιστικού υπερπληθυσμού στην Πολωνία και του οποίου την αποτελεσματικότητα έπρεπε να επιβεβαιώσει το Ανώτατο Δικαστήριο. Επιτρέποντας την ένσταση της μη εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων που έγειρε η Κυβέρνηση στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο είχε αναγνωρίσει ότι οι προσφεύγοντες μόλις αποφυλακίσθηκαν, είχαν ακόμη την δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν αυτό το ένδικο μέσον. Έτσι, η ανωτέρω αναφερόμενη κατάσταση δεν έχει αντιστοιχία στην παρούσα υπόθεση. Συνεπώς, στη προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο θα αξιολογήσει στην ημερομηνία άσκησης της παρούσας προσφυγής- στις 16 Ιουνίου 2010- την υποχρέωση των προσφευγόντων να προσφύγουν στα διοικητικά δικαστήρια με αγωγή που στηρίζεται στο άρθρο 105 του συνοδευτικού νόμου του Αστικού Κώδικα

67. Όσο αφορά τους προσφεύγοντας 1, 5, 18, 23 και 26, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι είχαν αποφυλακισθεί την ημερομηνία άσκησης της προσφυγής. Επομένως, προσφεύγοντας στο Δικαστήριο στις 16 Ιουνίου 2010, δεν έψαχναν προφανώς να εμποδίσουν ώστε η κράτηση τους να συνεχισθεί σε συνθήκες απάνθρωπες ή εξευτελιστικές αλλά να έχουν μεταγενέστερη διαπίστωση παραβίασης του άρθρου 3 της Σύμβασης από το Δικαστήριο και, ενδεχομένως, αποζημίωση για ηθική βλάβη που εκτιμούσαν ότι υπέστησαν. Η ίδια διαπίστωση ισχύει και για τους προσφεύγοντες 3, 10, 12, 14 και 17 οι οποίοι, την ημερομηνία άσκησης της προσφυγής, είχαν μεταφερθεί σε άλλο σωφρονιστικό ίδρυμα προκειμένου να εκτίσουν εκεί την ποινή τους. Πράγματι, στην παρούσα προσφυγή, οι τελευταίοι διαμαρτύρονταν μόνο για τις συνθήκες κράτησης στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Την ημερομηνία της άσκησης της παρούσας προσφυγής, δεν υπόκειντο πλέον λοιπόν στις συνθήκες κράτησης που καταγγέλλουν.

68. Επιπλέον, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, στην απόφαση του Α.Φ. κ. Ελλάδος (Αρ. 53709/11, παράγραφοι 55-60, 13 Ιουνίου 2013), έκρινε ότι έπρεπε να εξετασθούν εάν οι διατάξεις ενός νομοθετικού ή κανονιστικού

No F.092.22/6722

κατ'εφαρμογή του άρθρου 105 του συνοδευτικού νόμου του Αστικού Κώδικα, είχαν συνταχθεί με όρους αρκετά σαφείς και εγγυόταν δικαιώματα "εννόμου προστασίας". Σε αυτό το πλαίσιο, επισημαίνει ότι οι ανωτέρω αναφερόμενοι προσφεύγοντες ήταν κρατούμενοι στις Φυλακές Αλικαρνασσού και ότι υπόκειντο έτσι στις διατάξεις του Σωφρονιστικού Κώδικα.

69. Σημειώνει ότι οι κύριες αιτιάσεις των προσφευγόντων που αφορούν τις συνθήκες κράτησης τους και οι οποίες διατυπώθηκαν τόσο ενώπιον των Ελληνικών Αρχών όσο και ενώπιον αυτού, αναφέρονται στον υπερπληθυσμό που κυριαρχεί στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Οι ενδιαφερόμενοι αναφέρονται επίσης και σε προβλήματα υγιεινής και σε διατροφικές ανεπάρκειες. Λοιπόν, κατά την γνώμη του Δικαστηρίου, τα άρθρα 21, 25 και 32 του Σωφρονιστικού Κώδικα εγγυώνται ατομικά δικαιώματα επί του θέματος και που μπορεί να γίνει επίκληση αυτών ενώπιον των δικαστηρίων (παράγραφος 42 ανωτέρω). Η αποζημιωτική αγωγή που στηρίζεται στο άρθρο 105 του συνοδευτικού νόμου του Αστικού Κώδικα, συνδυασμένο με τα ανωτέρω αναφερόμενα άρθρα του Σωφρονιστικού Κώδικα και επίσης με το άρθρο 3 της Σύμβασης που εφαρμόζεται απευθείας στην εσωτερική νομική τάξη, αποτελούσε έτσι ένδικο μέσον το οποίο οι προσφεύγοντες θα μπορούσαν να ασκήσουν.

70. Ενόψει των ανωτέρω, αυτό το μέρος της προσφυγής όσο αφορά τους προσφεύγοντες 1, 3, 5, 10, 12, 14, 17, 18, 23 και 26, πρέπει να απορριφθεί για μη εξάντληση των εσωτερικών ένδικων μέσων, κατ'εφαρμογή του άρθρου 35, παράγραφοι 1 και 4 της Σύμβασης.

71. Όσο αφορά τους εναπομείναντες προσφεύγοντες, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι την ημερομηνία της άσκησης της παρούσας προσφυγής, κρατούντο πράγματι στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Συνεπώς, η αγωγή αποζημίωσης που στηρίζεται στο άρθρο 105 του συνοδευτικού νόμου του Αστικού Κώδικα, δεν μπορεί να θεωρηθεί, όσο τους αφορά, πραγματική με σκοπό την εξάντληση των ένδικων μέσων διότι λείπει στην αγωγή αυτή ο προληπτικός χαρακτήρας με την έννοια της ανωτέρω αναφερόμενης νομολογίας του Δικαστηρίου (Κανάκης κ. Ελλάδας (Αρ. 2), Αρ. 40146/11, παράγραφος 88, 12 Δεκεμβρίου 2013).

No F.092.22/6722

72. Συνεπώς, το Δικαστήριο απορρίπτει την ένσταση της Κυβέρνησης που απορρέει από την μη εξάντληση των εσωτερικών ένδικων μέσων που στοχεύουν τις συνθήκες κράτησης των προσφευγόντων 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 24 και 25. Επιπλέον, επιβεβαιώνει ότι όσο αφορά τους προσφεύγοντες, η προσφυγή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35, παράγραφος 3 α) της Σύμβασης και δεν αντικρούει σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει λοιπόν να κηρυχθεί παραδεκτή σχετικά με αυτούς.

B. Επί της ουσίας

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

73. Η Κυβέρνηση διατείνεται ότι, γενικώς, οι ισχυρισμοί των προσφευγόντων είναι αόριστοι και ότι αυτοί δεν προσκομίζουν καμία ιδιαίτερη πληροφορία σχετικά με την προσωπική τους κατάσταση μέσα στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Επιπλέον, εκτιμά ότι οι πληροφορίες που παρείχαν δεν είναι ούτε συγκεκριμένες ούτε αξιόπιστες. Επιβεβαιώνει μεταξύ άλλων ότι ο αριθμός- τον οποίο προέβαλαν οι προσφεύγοντες- των 400 κρατουμένων στις Φυλακές Αλικαρνασσού τον Δεκέμβριο του 2011 είναι ανακριβής.

74. Επιπλέον, η Κυβέρνηση παραπέμπει στην εκδοχή της για τις συνθήκες κράτησης που επικρατούν στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Υπογραμμίζει την καλή ποιότητα της διατροφής των κρατουμένων, την νομιμότητα της ιατρικής παρακολούθησης και τον θαλασσινό χαρακτήρα και κατά συνέπεια, υγιή, σύμφωνα με την ίδια, του τοπικού κλίματος. Υποστηρίζει ότι όλα αυτά τα στοιχεία μειώνουν τους κινδύνους εμφάνισης λοιμωδών ασθενειών στον σωφρονιστικό πληθυσμό. Προσθέτει ότι ένας κάποιος αριθμός κρατουμένων έχει την δυνατότητα να εργασθεί μέσα στις εν λόγω φυλακές και να περάσει έναν κάποιο αριθμό ωρών εκτός των κελιών. Τέλος, σε ένα πιο γενικό επίπεδο, παραπέμπει σε σχέδια κατασκευής νέων σωφρονιστικών ιδρυμάτων από το Κράτος καθώς και σε νομοθετικές πρωτοβουλίες που θα είχαν ως στόχο την μείωση του σωφρονιστικού πληθυσμού στην Ελλάδα.

75. Οι προσφεύγοντες ανταπαντούν ότι οι ισχυρισμοί τους αφορούν τις γενικές συνθήκες κράτησης στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Αναφέρουν επίσης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
RÉPUBLIQUE HELLÉNIQUE, MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, SERVICE DE
TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE

No F.092.22/6722

ότι έδωσαν στο Δικαστήριο πληροφορίες σχετικά με την προσωπική τους κατάσταση μέσα στις φυλακές αυτές. Επιπλέον, παραπέμπουν στις διαπιστώσεις που έγιναν από τον Συνήγορο του Πολίτη κατά τις επισκέψεις του στους χώρους το 2010 και το 2011. Επαναλαμβάνουν ότι υπάρχει ένα αληθινό πρόβλημα υπερπληθυσμού στην Αλικαρνασσό διευκρινίζοντας ότι ήταν υποχρεωμένοι να περνούν το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας στο εσωτερικό των κελιών τους. Προσθέτουν ότι αυτό το πρόβλημα το αναγνώρισε τόσο ο Συνήγορος του Πολίτη όσο και ο εκπρόσωπος του σωφρονιστικού προσωπικού των Φυλακών Αλικαρνασσού. Επικαλούνται ένα άρθρο το οποίο κυκλοφόρησε στην τοπική ημερήσια εφημερίδα στην οποία ο εν λόγω πρόεδρος διαμαρτυρήθηκε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης για τον υπερπληθυσμό που κυριαρχεί στις φυλακές. Τέλος, υποβάλλουν στο Δικαστήριο το αντίγραφο ενός γραπτού ζητήματος με ημερομηνία 13 Δεκεμβρίου 2011 το οποίο έθεσαν τέσσερις βουλευτές του Εθνικού Κοινοβουλίου στους Υπουργούς Δικαιοσύνης, Εσωτερικών και Υγείας για τις ανησυχητικές συνθήκες κράτησης στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Οι βουλευτές επιβεβαιώνουν ότι τον Δεκέμβριο του 2011 ο πληθυσμός των Φυλακών Αλικαρνασσού έφθανε τα 400 άτομα.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

76. Σχετικά με τις υλικές συνθήκες κράτησης και συγκεκριμένα με τον υπερπληθυσμό στις φυλακές, το Δικαστήριο παραπέμπει στις αρχές που προκύπτουν από την νομολογία του όπως τις υπενθύμισε πρόσφατα στις αποφάσεις του *Ananyev et autres* (ανωτέρω, παράγραφοι 139 έως 159) και *Τζάμαλης και άλλοι κ. Ελλάδα* (Αρ. 15894/09, παράγραφοι 38 έως 40, 4 Δεκεμβρίου 2012). Υπενθυμίζει επίσης ότι όταν ο σωφρονιστικός υπερπληθυσμός φθάνει ένα κάποιο επίπεδο, η έλλειψη χώρου σε ένα σωφρονιστικό ίδρυμα μπορεί να αποτελέσει το κεντρικό στοιχείο να ληφθεί υπόψη στην εκτίμηση της συμμόρφωσης μίας δεδομένης κατάστασης με το άρθρο 3 της Σύμβασης (δείτε με την έννοια αυτή, *Karalevicius κ. Λιθουανίας*, Αρ. 53254/99, 7 Απριλίου 2005).

No F.092.22/6722

77. *Ιδιαίτερα, προκειμένου για τον τελευταίο αυτό παράγοντα, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι όταν το Δικαστήριο αντιμετώπισε περιπτώσεις αυταπόδεικτου υπερπληθυσμού, έκρινε ότι αυτό το στοιχείο από μόνο του ήταν αρκετό για να συμπεράνει παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης. Γενικώς, αφορούσαν τις περιπτώσεις όπου ο προσωπικός χώρος που παραχωρείτο σε ένα προσφεύγοντα ήταν μικρότερος από 3 τετραγωνικά μέτρα (Kanturen κ. Ρωσίας, Αρ. 37213/02, παράγραφοι 50-51, 21 Ιουνίου 2007, Andreï Frolov κ. Ρωσίας, Αρ. 205/02, παράγραφοι 47-49, 29 Μαρτίου 2007, Kadikis κ. Λετονίας, Αρ. 62393/00, παράγραφοι 55, 4 Μαΐου 2006 και Melnic κ. Ουκρανίας, Αρ. 72286/01, παράγραφος 102, 28 Μαρτίου 2006). Αντιθέτως, όταν η έλλειψη χώρου δεν ήταν τόσο αυταπόδεικτη, το Δικαστήριο έλαβε υπόψη άλλες πτυχές των υλικών συνθηκών κράτησης για να αξιολογήσει την συμμόρφωση μίας δεδομένης κατάστασης με το άρθρο 3 της Σύμβασης. Έτσι ακόμη και στις περιπτώσεις που ένας προσφεύγων διέθετε, μέσα σε ένα κελί, προσωπικό χώρο πιο σημαντικό, μεταξύ 3 και 4 τετραγωνικών μέτρων, το Δικαστήριο συμπέρανε ωστόσο παραβίαση του άρθρου 3 λαμβάνοντας υπόψη την ανεπάρκεια συνδυασμένη με την αποδεδειγμένη απουσία κατάλληλου αερισμού και φωτισμού (Vlasson κ. Ρωσίας, Αρ. 78146/01, παράγραφος 84, 12 Ιουνίου 2008, Babouchkine κ. Ρωσίας, Αρ. 67253/01, παράγραφος 44, 18 Οκτωβρίου 2007, Trepachkine κ. Ρωσίας, Αρ. 36898/03, παράγραφος 94, 19 Ιουλίου 2007 και Peers κ. Ελλάδας, Αρ. 28542/95, παράγραφοι 70-72, ΕΔΔΑ 2001-III).*

78. *Στη προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο παρατηρεί ευθύς ότι η εκδοχή των προσφευγόντων αποκλίνει από αυτή της Κυβέρνησης σχετικά με κάποιες πτυχές για τις συνθήκες κράτησης των Φυλακών Αλικαρνασσού. Εκτιμά ωστόσο ότι δεν είναι αναγκαίο να αποδειχθεί η αξιοπιστία κάθε ισχυρισμού διότι το κεντρικό σημείο της εκτίμησης είναι ο διαθέσιμος χώρος ζωής στη φυλακή αυτή για τους προσφεύγοντες. Υπενθυμίζει ότι δεν μπορεί να εφαρμοσθεί αυστηρά σε κάθε υπόθεση ενώπιον της η αρχή *affirmanti, non neganti, incumbit probatio*, διότι συμβαίνει ώστε σε κάποιες περιπτώσεις το εναγόμενο Κράτος να έχει πρόσβαση μόνο στις πληροφορίες που θα μπορούσαν να επιβεβαιώσουν ή να διαψεύσουν τους ισχυρισμούς του*

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
RÉPUBLIQUE HELLÉNIQUE, MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, SERVICE DE TRADUCTION

HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE

No F.092.22/6722

προσφεύγοντος. Η παράλειψη της Κυβέρνησης να παρέχει αυτές τις πληροφορίες, χωρίς έγκυρο λόγο, μπορεί να δώσει αφορμή σε κάποια συμπεράσματα σχετικά με την ορθότητα των ισχυρισμών του προσφεύγοντος (Fadeyeα κ. Ρωσίας, Αρ. 55723/00, παράγραφος 79, ΕΔΔΑ 2005-IV, και Manulín κ. Ρωσίας, Αρ. 26676/06, παράγραφος 40, 11 Απριλίου 2013).

79. Το Δικαστήριο επισημαίνει εν πρώτοις ότι οι προσφεύγοντες και η Κυβέρνηση συμφωνούν για το γεγονός ότι τα κελιά των Φυλακών Αλικαρνασσού είχαν το καθένα εμβαδόν 10 τετραγωνικά μέτρα περίπου. Επιπλέον, σημειώνει ότι, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις που έγιναν από τον Συνήγορο του Πολίτη κατά τις επισκέψεις του το 2010 και το 2011, οι Φυλακές Αλικαρνασσού, χωρητικότητας 105 κρατουμένων, φιλοξενούσε αντίστοιχα 264 και 287. Παραπέμπει επίσης στο γραπτό ερώτημα που υπέβαλλαν τέσσερις βουλευτές στους αρμόδιους υπουργούς για τις συνθήκες κράτησης στις Φυλακές Αλικαρνασσού. Οι τελευταίοι ανέφεραν ότι στο τέλος του 2011 οι εν λόγω φυλακές φιλοξενούσαν 400 άτομα.

80. Το Δικαστήριο κρίνει δίκαιο να συμπεράνει με βάση τα ανωτέρω αναφερόμενα στοιχεία ότι την εποχή των γεγονότων ο αριθμός των φυλακισμένων κρατουμένων στις Φυλακές Αλικαρνασσού έφθανε τρεις φορές την χωρητικότητα φιλοξενίας αυτού του ιδρύματος. Προκύπτει ότι οι προσφεύγοντες μοιραζόταν τα κελιά τους με δύο ή τρεις άλλους κρατούμενους. Το Δικαστήριο αναρωτιέται έτσι πόσο προσωπικό χώρο διέθεταν οι τρεις ή τέσσερις κρατούμενοι σε κάθε κελί εμβαδού 10 τετραγωνικών μέτρων αφού αφαιρέσουμε τον χώρο που καταλαμβάνουν οι κλίνες, οι τουαλέτες και ο νιπτήρας για τα οποία η Κυβέρνηση δεν διευκρινίζει εάν υπολογίζονται μέσα στα 10 τετραγωνικά μέτρα. Σημειώνει επί του θέματος αυτού αν και οι προσφεύγοντες αναφέρουν στην προσφυγή τους τούς αριθμούς των κελιών όπου κρατούντο, η Κυβέρνηση δεν δίνει μητρώα με τα οποία θα μπορούσε να επαληθευθεί ο αριθμός και η ταυτότητα όλων των ατόμων που μοιραζόταν τα κελιά των προσφευγόντων την εποχή των γεγονότων.

81. Επιπλέον, η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι ο Συνήγορος του Πολίτη στην έκθεση του από το 2010 έκρινε ότι ο υπερπληθυσμός ήταν το μέγιστο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
RÉPUBLIQUE HELLÉNIQUE, MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE

No F.092.22/6722

πρόβλημα των Φυλακών Αλικαρνασσοῦ. Στο πλαίσιο αυτό, ο Συνήγορος του Πολίτη ανέφερε επίσης "υπήρχε συνωστισμός" των κρατουμένων στα κελιά λόγω της έλλειψης χώρου και ότι η ατμόσφαιρα αυτών ήταν αποπνικτική διότι δεν είχε σχεδόν καθόλου χώρο μεταξύ των κλινών. Το Δικαστήριο δίνει επίσης ιδιαίτερη σημασία στις υπόλοιπες διαπιστώσεις που έκανε ο Συνήγορος του Πολίτη σχετικά με τις φυλακές αυτές. Εάν η αναλογία μεταξύ του συνολικού αριθμού των κρατουμένων και του αριθμού των κρατουμένων που τοποθετήθηκαν σε θέση εργασίας θεωρήθηκε ως σχετικά ικανοποιητική, η έκθεση του 2010 εξετάσει μηνύσεις των κρατουμένων σχετικά με την διατροφή τόσο από απόψεως ποιότητας όσο και ποσότητας. Επιπροσθέτως, τόσο η έκθεση του 2010 όσο και αυτή του 2011 υπογράμμισαν την μη ικανοποιητική γενική κατάσταση των χώρων.

82. Λαμβάνοντας υπόψη τις ανωτέρω διαπιστώσεις, το Δικαστήριο κρίνει ότι αποδεικνύεται ότι ο αριθμός των κρατουμένων υπερέβαινε σαφώς την χωρητικότητα για την οποία τα κελιά των Φυλακών Αλικαρνασσοῦ είχαν σχεδιαστεί. Πράγματι, ακόμη κι' αν θεωρήσουμε ότι η έλλειψη χώρου δεν ήταν τόσο πασιφανής για τον καθένα από τους προσφεύγοντες, η εξέταση, σε γενικές γραμμές, των υλικών συνθηκών κράτησης αποδεικνύει την απουσία συμμόρφωσης της κατάστασης των προσφευγόντων που απεικονίζονται στο παράρτημα με τους αριθμούς 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 24 και 25 με το άρθρο 3 της Σύμβασης. Οι εν λόγω προσφεύγοντες υπέστησαν λοιπόν εξευτελιστική μεταχείριση κατά παράβαση της εν λόγω διάταξης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

83. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης

"Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση".

A. Ζημιά

No F.092.22/6722

84. Οι προσφεύγοντες ζητούν διάφορα ποσά σχετικά με την αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που εκτιμούν ότι υπέστησαν λόγω της διάρκειας της κράτησής τους: Ο προσφεύγων 13 ζητά 7.000,00 Ευρώ και οι προσφεύγοντες 11, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 24 και 25 ζητούν 10.000,00 Ευρώ. Τέλος, ο προσφεύγων 2 ζητά 15.000,00 Ευρώ και οι προσφεύγοντες 4, 6, 7, 8 και 9 ζητούν 20.000,00 Ευρώ ο καθένας.

85. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι τα ανωτέρω αναφερόμενα ποσά είναι υπερβολικά.

86. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι συντρέχει λόγος να χορηγηθούν στους προσφεύγοντες για ηθική βλάβη, τα ακόλουθα ποσά τα οποία θα καταβληθούν στο τραπεζικό λογαριασμό των δικηγόρων τους (Ταγγατίδης και άλλοι κ. Ελλάδα, Αρ. 2889/09, παράγραφος 34, 11 Νοεμβρίου 2011): Κος Λουκαγίικας: 15.000,00 Ευρώ, Κος Καπετάνιος: 18.500,00 Ευρώ, Κος Κουμούρας: 20.000,00 Ευρώ, Κος Θεοδωράτος: 20.000,00 Ευρώ, Κος Καραχάλιος: 20.000,00 Ευρώ, Κος Καβαλάκης: 19.500,00 Ευρώ, Κος Gergulov: 10.000,00 Ευρώ, Κος Αμπντάλλα: 7.000,00 Ευρώ, Κος Δερβινιώτης: 10.000,00 Ευρώ, Κος Μουρκούτας: 10.000,00 Ευρώ, Κος Τσερπελής: 10.000,00 Ευρώ, Κος Assaad: 10.000,00 Ευρώ, Κος Adnan: 10.000,00 Ευρώ, Κος Sirin Bayram: 10.000,00 Ευρώ, Κος Dragoti: 10.000,00 Ευρώ, Κος Bahri: 10.000,00 Ευρώ.

B. Έξοδα και δαπάνες

87. Οι προσφεύγοντες ζητούν επίσης 2.500,00 Ευρώ για τα έξοδα και τις δαπάνες με τα οποία επιβαρύνθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου κυρίως για τις αμοιβές των δύο δικηγόρων τους διευκρινίζοντας συγχρόνως ότι θα τους πληρώσουν στο τέλος της διαδικασίας.

88. Η Κυβέρνηση εκτιμά το ζητούμενο ποσό υπερβολικό και αναφέρει ότι οι προσφεύγοντες δεν προσκόμισαν αντίγραφο της συμφωνίας που λένε ότι συνήψαν με τους δικηγόρους τους.

89. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αποδεικνύεται ότι οι προσφεύγοντες που απεικονίζονται σε παράρτημα με τους αριθμούς 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 15, 16,

19, 20, 21, 22, 24 και 25 πραγματοποίησαν έξοδα των οποίων ζητούν την
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
RÉPUBLIQUE HELLÉNIQUE, MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, SERVICE DE
TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE

No F.092.22/6722

επιστροφή, δεδομένου ότι, υπό την ιδιότητα τους ως πελάτες, συνήψαν την νομική υποχρέωση να πληρώσουν τους εκπροσώπους τους στη δικαιοσύνη με συμφωνημένη βάση (δείτε, *mutatis mutandis*, *Sanoma Uitgevers B.V* κ. Κάτω Χώρες, Αρ. 38224/03, παράγραφος 110, 31 Μαρτίου 2009 και *M.S.S.* κ. Βελγίου και Ελλάδας (GC), Αρ. 30696/09, παράγραφος 414, ΕΔΔΑ 2011). Θεωρεί εύλογο να τους χορηγηθεί το ποσό των 1.500,00 Ευρώ από κοινού, από την άποψη αυτή, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος (Σαμαράς, ανωτέρω, παράγραφος 76) να καταβληθεί στον τραπεζικό λογαριασμό των δικηγόρων τους.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

90. Το Δικαστήριο κρίνει κατάλληλο να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρία τοις εκατό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ.

1. Κηρύσσει την προσφυγή παραδεκτή όσο αφορά τους προσφεύγοντες που απεικονίζονται στο παράρτημα με τους αριθμούς 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 24 και 25 και απαράδεκτη για τα επιπλέον.

2. Κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης.

3. Ορίζει ότι

α) Το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλλει στους προσφεύγοντες, μέσα σε τρεις μήνες, αρχής γινομένης από την ημέρα που η απόφαση θα γίνει οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44, παράγραφος 2 της Σύμβασης, να καταβάλλει απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό που αναφέρεται από τους δικηγόρους τους, τα ακόλουθα ποσά:

ι. Δέκα πέντε χιλιάδες Ευρώ (15.000,00 Ευρώ) στον Κο Λουκαγγίκα, δέκα οκτώ χιλιάδες πεντακόσια Ευρώ (18.500,00 Ευρώ) στον Κο Καπετάνιο, είκοσι χιλιάδες Ευρώ (20.000,00 Ευρώ) στον Κο Κουμούρα, είκοσι χιλιάδες Ευρώ (20.000,00 Ευρώ) στον Κο Θεοδωράτο, είκοσι χιλιάδες Ευρώ (20.000,00 Ευρώ) στον Κο Καραχάλιο, δέκα εννέα χιλιάδες πεντακόσια Ευρώ (19.500,00 Ευρώ) στον Κο Καβαλάκη, δέκα χιλιάδες Ευρώ (10.000,00 Ευρώ) στον Κο Gergulov, επτά χιλιάδες Ευρώ (7.000,00 Ευρώ) στον Κο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
RÉPUBLIQUE HELLÉNIQUE, MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, SERVICE DE TRADUCTION

HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE

No F.092.22/6722

Αμπντάλλα, δέκα χιλιάδες Ευρώ (10.000,00 Ευρώ) στον Κο Δερβηγιώτη, δέκα χιλιάδες Ευρώ (10.000,00 Ευρώ) στον Κο Μουρκούτα, δέκα χιλιάδες Ευρώ (10.000,00 Ευρώ) στον Κο Τσερπελή, δέκα χιλιάδες Ευρώ (10.000,00 Ευρώ) στον Κο Assaad, δέκα χιλιάδες Ευρώ (10.000,00 Ευρώ) στον Κο Adnan, δέκα χιλιάδες Ευρώ (10.000,00 Ευρώ) στον Κο Sirin Bayran, δέκα χιλιάδες Ευρώ (10.000,00 Ευρώ) στον Κο Dragoti και δέκα χιλιάδες Ευρώ (10.000,00 Ευρώ) στον Κο Bahri, επιπλέον κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος για ηθική βλάβη.

ii. Χίλια πεντακόσια Ευρώ (1.500,00 Ευρώ) από κοινού στους ανωτέρω ειρημένους προσφεύγοντες, επιπλέον κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος από αυτούς για έξοδα και δαπάνες ενώπιον του Δικαστηρίου.

β) Αρχής γινομένης από την λήξη της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, αυτό το ποσό θα προσαυξηθεί με απλό τόκο σε επιτόκιο ίσο με αυτό της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρία τοις εκατό.

4. Απορρίπτει την αίτηση δίκαιης ικανοποίησης για τα επιπλέον.

Έγινε στη Γαλλική γλώσσα και μετά κοινοποιήθηκε γραπτώς στις 23 Οκτωβρίου 2014 σε εφαρμογή του άρθρου 77, παράγραφοι 2 και 3 του κανονισμού.

<i>Soren Nielsen</i>	<i>Isabelle Berro- Lefèvre</i>
Γραμματέας	Πρόεδρος
Υπογραφή	Υπογραφή

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. N.A., γεννηθείς στις 10 Φεβρουαρίου 1966
2. Σ.Α., γεννηθείς στις 26 Ιουνίου 1950
3. Δ.Ζ., γεννηθείς στις 13 Απριλίου 1971
4. Η.Κ., γεννηθείς στις 30 Μαρτίου 1950
5. Ν.Ν., γεννηθείς την 1η Φεβρουαρίου 1965
6. Χ.Κ., γεννηθείς στις 31 Μαρτίου 1955
7. Φ.Θ., γεννηθείς το 1942
8. Τ.Κ., γεννηθείς το 1965
9. Γ.Κ., γεννηθείς στις 13 Απριλίου 1950
10. Α.Γ., γεννηθείς στις 10 Νοεμβρίου 1965
11. Δ.Γ., γεννηθείς στις 17 Οκτωβρίου 1984
12. Α.Α., γεννηθείς στις 29 Μαΐου 1905
13. Β.Α., γεννηθείς στις 9 Σεπτεμβρίου 1985
14. J.M., γεννηθείς στις 14 Μαρτίου 1976
15. Θ.Δ., γεννηθείς στις 20 Αυγούστου 1970
16. Α.Μ., γεννηθείς το 1969
17. Δ.Α., γεννηθείς το 1958
18. Α.Ρ., γεννηθείς στις 14 Ιουλίου 1980
19. Α.Τ., γεννηθείς το 1958
20. Α.Α., γεννηθείς το 1980
21. Α.Α., γεννηθείς το 1973
22. Μ.Σ.Β., γεννηθείς στις 6 Σεπτεμβρίου 1974
23. C.A., γεννηθείς την 1η Ιουνίου 1966
24. Α.Δ., γεννηθείς στις 6 Απριλίου 1970
25. Α.Β., γεννηθείς την 1η Ιανουαρίου 1985
26. Χ.Τ., γεννηθείς το 1959

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο γαλλικό υπηρεσιακό έγγραφο.

Αθήνα, 15-12-2014

Η μεταφράστρια Γ. ΠΑΛΛΑ